

TELEGRAFUL ROMAN.

Telegrafulu iese de doua ori pe septimana: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditar'a foiei; pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a, prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretiul prenumeratiunii pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumatate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

Nr. 9. ANULU XII.

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumatate de anu 4. fl. v. a. Pentru prime. si tieri straine pe anu 12 fl. pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Sabiu, in 30 Ianuaru 1864.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Dela senatulu imperialu.

(Desbaterea asupr'a creditului de 10 milli6ne.)

(Continuare si capetu.)

Giskra continua: Acum s'au auditu antai'a data in acesta casa voci negermane intr'o cauza germana; si totdeodata audimu sustinendu-se din partea reprezentantului regimului (Biegeleben. Red.), ca nu trebuie luata in considerare partea nationala a cestiunei; si acesta se dice din partea organului unui regimu, alu carui capu stralucitu proclamã de cate-va luni nationalitatea germana. — Apoi combate in modu mai domolu pre Ryger dicendu, ca politic'a se schimba. — Dupa aceea arata starea cea rea a finantelor, si fatia cu acesta deplora unu resoiu, pentru care se voru versa summe nespuse, pecandu preste putina va trebui intarita si mediaditu imperiului si si Galiti'a; se versa, dice, summe, cu cari s'aru fi potutu ajuta mii si mii de familii lipsite *) (Bravo!) — Apoi vine la aliantia cu Prussia, carea n'o crede a fi statornica; ca ci unu ministeriu, (Bismarck) ce frange constitutiunea jurata, nu multu va tine sema nicide conventiuni cu alte staturi. — Incheierea cuventului seu celu plinu de focu o face Giskra prin aceea, ca-si manifesteza frica, ca deca Camera va trece preste resolutiune la ordinea dilei, si regimulu va pote trece preste Camera si drepturile ei la ordinea dilei. (Applausu viu duratoriu.) — Dupace Berger retrage o parte a proiectului seu, se trece la desbaterea art. 1., la care ia cuventu Grocholski, spre a aduce unu amendementu, in care se reserva pe mai tardiu decisiunea, catu voru ave sa plateasca din acestu creditu singuritele regate si tieri; nepriimindu-se acestu amend., Polonia nu voru vota. Baritiu sprijinesce pre Grocholski; Zimmermann si Schuler-Libloy — firesce lu combatu, si cu acestea siedinti'a se ncheia, — si cestiunea dupa trei siedintie lungi si importante inca nu e finita. —

Inca o siedintia, a patr'a in acesta cauza si a 79. in cronologia sea, mai avu cas'a ablegatiloru in 1 Febr. c. n. Vom fi scurti catu se pote. Desbaterea asupr'a art. I. se ncheiasc inca 'n siedinti'a premersa si acumu se priimesce dupa propunerea comitetului, acordandu-se 5,343,950 f. —

Propunerea lui Grocholski cade; de aceea Polonia, Rutenii si parte si Transsilvanii, cari votasera pentru ea, nu voteza mai departe.

Asemenea se priimesce si articulu II. si III. (A se vede acesti articuli in nr. 6 alu „Tel. Rom.“ la: Mai nou.)

Apoi se incepe desbaterea speciala asupr'a resolutiunii. Conte Kinski sprijinesce resolutiunea, espunendu in cuvinte forte aspre, ca densulu nu pote ave incredere in ministeriulu afaceriloru dinafara, si ca finantiele nostre se afla intr'o stare deplorabila. — Amendementulu lui Berger (ca in resolutiune sa se adauge cuvintele: si recomanda regimului reapucarea politice confederatiunii germane) se aduce la intrebare, si e sprijinitu. In contr'a resolutiunii mai vorbescu Cupr., Br. Tinti, Stummer, Berger; pentru ea cu mare focu Dr. Herbst, Dr. Eichhoff si Dr. Brinz. — Facenduse intrebare, deca propunerea lui Tinti e sprijinita? majoritatea o sprijinesce.

In fine, dupa multa acceptare, iau cuventulu ministrii Rechberg si Schmerling. Conte Rechberg aperra regimulu in contr'a invinuirei, ca aru fi voitu sa strice confederatiunea germana, ca Austria nu s'a supusu votului

majoritatii, ca s'aru fidesbinatu de catra „bundu;“ apoi constata faptul, ca Engliter'a, Svedia, Franta si Russia au cercatu a mijloci intre Austro-Prussia si Dania, ca in sa regimulu austriacu n'a priimitu aceste mijlociri. Apoi cerca a abate dela regimu tote celelalte invinuri aduse asupra-i, si in fine roga camera a nu priimi resolutiunea, ca sa nu slabeasca pre regimulu in ochii lui si a poteriloru straine. Lucrulu celu mai interessantu, ce-lu spune d. ministru e, ca ministeriulu, precum in celedinafara, asiã si in cele din launtru, este un'a si sta pe bas'a constitutiunii. *)

Dupa unele obiectiuni, ce le face Dr. Giskra Contelui Rechberg, ia apoi cuventulu ministru de statu Schmerling. Dupa cate-va observari referitoare la positionea sea de mai nainte ca ministru imperialu in Frankfurt, trece la obiectulu propriu si afla, ca mai cu sema cu patru puncte s'au acusat regimulu. Punctulu 1. e, ca Austria s'a desbinatu de staturile medie si mici ale Germaniei. Concede, ca acum in momentulu acest'a exista o astfelu de desbinare; dar sciindu ca regimulu austriacu pune mare pretiu pe armonia cu Germania, si ca aperrarea drepturiloru ducatelor Schleswig si Holstein e obiectulu ingrijirei ei celei mai seriose, spera, ca staturile neamice acum voru vede in fine, ca Austria si Prussia totu au lucratu in interesu germanu si se voru reintoce cu simpatii catra cele doue poteri mari. — Alu doilea punctu de invinuire au fostu aliantia cu Prussia, din carea apoi s'a concheiatu, ca regimulu s'aru areta aplicatu a se reintoce la absolutismu, la reactiune. Acesta s'au adusu apoi in legatura cu cris'a ministeriala din dilele trecute; in sa elu (Schmerling) chizasiuiesce tota poterea sea pentru sustinerea si dezvoltarea mai departe a constitutiunii (Bravo!), si tocmai in timpurile din urma au avutu fericirea de a priimi chiaru in privinti'a acest'a cele mai multu amitoare declaratiuni ale monarhului seu (Bravo!), declaratiuni, ce i-au datu curagiulu de a remane si mai departe la postulu seu celugrou. *) Regimulu in privinti'a acest'a e de unu cugetu. — Alu treilea punctu de invinuire asupr'a regimului i s'a parutu a fi, ca elu n'au aperratu din destulu interesele specifico-austriace. La acestea raspunde, ca positionea ducatelor Holstein si Schleswig era sub Dania de totu rea, si tota Germania dorira de a o mbunata. Acesta in sa se potea numai prin arme. De aceea s'a properatu (grabitu) actiunea; ca ci cu catu se va ncepe unu resoiu mai curendu, cu atat'a se va si fini mai iute; si asiã interesulu Austriei era de a intreveni catu mai curendu. — In fine alu patrulea punctu, cu care se acusa regimulu, e, ca nu-si cunoasce bine tinta operatiuniloru. Acesta tinta din urma a o prevede nu pote firesce nici regimulu, precumu nu o pote prevede pe deplinu nici unu moritoriu; dar tinta cea mai de aproape e, de a aduce la valore stipulatiunile din 1851 incheiate in favorea ducatelor de Austria si Prussia si priimite in fine de Germania 'ntrega. — Nainte de a ncheia in sa, trebuie sa mai refranga si acea acuzare, ca regimulu a 'ntreprinsu actiunea de fatia, nainte de a da parlamentului socotela despre tendintiele sele. Acesta in sa nu se potea; ca ci cumu era sa dea regimulu sema in publicu despre trupele, tunurile, armele, poterile sele, deca nu voia ca Dania sa scia tote planurile contrarului seu! In fine recomanda priimirea propunerei lui Tinti, cu aceea, ca re-

*) Baramu s'aru intipari profundu cuvintele acestea in inimele organelor regimului!

*) Cris'a ministeriala dar, celu putinu deocamdata, se vede a fi delaturata.

Red.)

gimulu in priimirea au nepriimirea rezoluțiunei trebuie sa véda unu votu de aprobare au de reprobare a politiceii sele. (Bravo! vivace.) — In fine mai combate Dr. Giskra — care cá referinte are cuventulu din urma — pre ministrulu de statu in mai multe puncte, anume in privinti'a finantielu dicendu, ca cine platește darea, trebuie sa aiba și dreptulu de a 'ntrebá: ca ce se face cu banii sei?! (Fórté bine.) In privinti'a ducateloru dice, ca ele nu voru incetá a fi ansa de cërta și nelinisce, panacandu voru stá sub Dani'a. In fine combate asemenarea, ce o facuse ministrulu de statu intre usulu din Engliter'a și procederea cabinetulu austriacu, și accentuész, ca alt'a e responsabilitatea ministriloru din Engliter'a și alt'a a celoru din Austri'a; acei'a adica gubernu cu majoritatea Camerei, și de aceea potu intreprinde câte o actiune și pe cont'a loru propria, sciundu ca au la spate o majoritate sigura, s. a. s. a. — Skene propune a se votá dupa nume, și facendu-se astfelu, **propunerea lui Tinti (de a se trece la ordinea dílei) e priimta cu 103 voturi contr'a 59.** In fine se citește proiectulu de lege și a trei'a óra, și se priimesce.

Astfelu, dupa patru siedintie infocate, in care ministeriulu avuse ocaziune de a-si audi unu lungu registru de peccate, se terminá lupt'a pentru creditulu de 10 millióne, — o lupta, din carea nu reusi invingatoriu nici regimulu, dar nu triumfá nici Camer'a, ci se 'nvoira ambele párti la unu felu de mijlocire, ministeriulu adeca necastigandu cele 10 millióne — ci numai 5 — ear Camer'a nedandu ministeriulu votulu de ne'ncedere, ce-lu proiectase partid'a liberala germana.

Sabiiu in 27 Ian. Audiumu, ca articululu de lege II, privitoriu la indreptárea egala a limbeloru patriei, s'a si datu din partea In. Gubernu regescu diregatorielu municipale spre publicare. Vomu vedé acum pe fatia, cum se va executá acésta lege din partea oficielu, și dorimu sa nu-umbles și eii dupacum au umblatu și umbra inca multoru legi de acestea, cari se citescu, se iau spre sciintia și — se punu in archive, pe semne cá sa remána totu nóue. — Cu cátu va fi mai trebuinciósa diregatoriulu invetiarea toturoru limbeloru țierei și cu de sebire a celei romanesci cá a celei mai putinu considerate pân'acum, cu atáta ne pare mai bine a poté anuntiá cititoriloru nostri, ca unu tineru amplotiatu român, d. practicantu in conceptu la In. Gub. reg. Iul. Bardosi s'a ocupatu mai de multu cu obiectulu acest'a și au cercatu a 'nlesni cu deosebire amplotiatiloru magiari invetiarea limbei române oficióse, spre care scopu a și compusu unu dictionariu magiaro-románu pentru limb'a oficiósa romána, care, de va aflá sprijinierea dorita și meritata, sperámu ca in curendu se va poté pune sub pressa. De aceea și panacandu va urmá anuntiarea lui — cu carea recercámu pre d. autoru a nu 'ntardiá — tragemu atentíunea publiculu, și cu deosebire a dd. amplotiatu magiari asup'r'a acestui opu tocmai binevenitu pentru trebuinciele nóstre presente.

De sub Surulu in 19 Ianuaru 1864. Onorata Redactiune! Cetindu in numerulu 5. alu acestei stimate foi, — ca faim'a cea trista pentru totu Românulu transsilvanu, — și deosebitu afundu taiatóre in viétli'a nóstra a granitiariloru, ai cároru mosi și stramosi incependu dela anulu 1762. au luat parte activa și si-au versatu sángele in tóte bataliile și lovirile din inceputulu seclulu alu 19-lea asiá, cátu și noi ai loru urmatori in resbelulu revolutiunariu din anii 1848, pentru sustinerea Inaltulu Tronu alu familiei domnitóre, Imperiulu austriacu și patriei comune, și cu atáta mai durerósa, cu cátu fostii granitieri se nutriau de speranti'a, ca din venitul muntiloru revindicati si-voru poté inființiá scóle pentru educatiunea și cultur'a posteritatií loru, — dícu faim'a, care s'au fostu publicatu in numerulu 1. alu acestui diuaru cu reserva, va sa devina in scurtu tempu fapta implinita, adeca, ca muntii revindicati se voru luá din proprietatea fostiloru granitieri și se voru dá sub titlulu siepte judetielu parte natíunei sase și parte unoru possessori nobili, sub pretestu ca aceste teritorie sa fia fostu mai înainte de a se prescrie granitieriloru in possessiune — ale acestora; — cuge-tandu, ca atátu numirea tehnica „Muntii revindicati“ cátu și relatiunile si natur'a acelor'a va fi unei mare párti din onoratulu publicu cititoriu putinu séu nicidecum cunoscuta, mi iau voia cá unu veteranu incaruntitu in esistatulu regimentu de granitia, cunoscendu in catu-va relatiunile susnumitiloru muntii, — a impartási spre orientarea onoratulu publicu cititoriu din nesce insemnári vechi ale mele urmatórele, cu acea amicabila rogare, cá on. Redactiune sa binevoiesca a dá locu acestei desluciri in colónele acestui stimatu diuaru.

Sub numirea „muntii revindicati“ se intielegu acele teritorii in Transilvani'a, care s'au cuprinsu cu ocaziunea regulárei granitieloru intre Transsilvani'a, Románi'a și Moldavi'a in anulu 1769 parte din teritoriulu Moldaviei și parte din alu Romániei prin transplantarea pajureloru c. r. austriace mai inainte de cumu erau acestea asiediate cu ocaziunea regulárei granitieloru intre mentíunatele principate d'antáiu, pre temeulu tractatelu de pace dela Passarovitz și Belgradu in anii 1718 și 1741.

Dupa ce s'au fostu cuprinsu numitii muntii revindicati in complexulu teritoriulu transsilvanu, in anulu 1769 se priveau cá unu bunu alu nimenui (bonum nullius), despre care poteá dispune Principele domnitoriu dupa inalt'a sea convingere și marinositate; insa totusi atátu natíunea sasa cá tutorulu siepte judetielu, cátu și unii possessori nobili au cercatu din respoteri a-si vindicá drepturi de possessiune sub deosebite preteste asup'r'a acelor muntii, și inca chiaru și prin fortia. *)

Pe lánge tóte aceste pretensiuni considerandu Maiestatea Sea Preagratosulu Imperatu Iosifu II. atátu starea cea misera a poporulu român u constrinsu in legatuinti'a institutulu granitiaru, prin care acest'a erá obligatu a servi patriei comune in unu modu extraordinariu fatia cu ceialalti conlocuitori din patria **), — cátu și sterilitatea teritoriulu, ce-lu posesedeá, apoi greutáțile cu care avea acest'a a se luptá, spre a-si castigá pánea de tóte dílele pre lánge servitiulu militaru, la care erau toti barbati apti de arme din anulu alu 18. pána la alu 60. alu etáti obligati asiá, cátu nu raru se intemplá, ca tatalu de familia cu doi, trei, ba și patru feciori se aflau in servitiulu patriei comune, spre sustinerea pácei atátu dinlantru cátu și din afara, apoi spre a opri innavalirea inamiculu omenirei celui mai barbaru, adica alu ciumei — au binevoitu gratiosu a decide cu datulu Sabiiu 1786., cá Granitieri sa se puna fára amanare in posederea muntiloru revindicati, — adeca a acelor teritorie, care prin transplantarea c. r. pajure s'au ocupatu dela Románi'a și Moldavi'a, cu acelu adausu, cá acelor possessori, cari voru poté documentá posederea neconturbata a unu seu altui teritoriu (den ruhigen Besitz eines oder des andern dieser Terrains) de pe tempulu transplantárei pajureloru c. r. adeca dela anulu 1769., sa li se applacideze bonificare amesurata.

Din premis'a decisiune maiestatica se vede chiaru și ne-disputaveru, ca :

a) Granitiariloru s'au datu numitii muntii revindicati in an. 1786 factice in possessiune, și ca de facto acest'a, și nu altii suntu possessori legali, fiindca mentiunata decisiune inca nu s'au revocatu prin alt'a ***)

b) Ca possessori, cari voru documentá posesiunea neconturbata aru avé de a-si priimi dupa decisiunea maiestatica din urma inca nerevocata — numai bonificarea, éra nici candu muntii numiti.

Pe lánge tóte celelalte greutáti, cu care aveá acestu poporu constrinsu in catasiel granitiei de a se luptá, mai érá acest'a inca obligatu de a-si procurá și montur'a (imbracamínea militara) din averea sea propria, despre care impregiurare cá adevératu tare apesatóre, s'au convinsu singuru și Maiestatea Sea Imperatulu Iosifa II. prin insási a Sea preainalta esperiintia, care convingere se vede mai cu séma ca au servitu cá motivu la suscitáta prescriptiune, din dorinti'a de a usurá sórtea cea grea a acestui totdeun'a credinciosu poporu, fiindu ea dupa priimirea muntiloru revindicati in administratiunea granitiariloru curendu s'au formatu din venitul acelor'a unu fondu asiá numitu „fondu de monture“, din care se procurau pentru toti gregarii efectivi montur'a debuinciósa, pána la urmáta desfiintiare a regimentulu, cu care ocaziune asemenea și Maiestatea Sea prea gratiosulu nostru Imperatu Franciscu Iosifu I. in considerarea servitiulu, care l'au facutu poporulu granitaru român u atátu Imperiulu intregu, cátu și patriei comune intr'unu modu extraordinariu fatia cu ceialalti conlocuitori au binevoitu prea gratiosu a decide ca: poporulu granitiaru sa i se faca cunoscuta

*) De candu si prin care Domnitoriu suntu date acele diplome, cu care bine-voiescu numitii pretendenti a-si documentá possessiunea? Sau dóra aceste pretensiuni se baséza numai pe legea „Romániu n'au dreptu de proprietate.“ — Oare pána candu totu asiá? (Ref.)

**) Si mai cu séma fatia cu Sasii, — cari si de au locu in lina fostei granitii, pe lánge tóta faimós'a loru amóre de patria cu „ad retinendam coronam“ cu totu, n'au bine-voitu nice macaru intr'o comuna sa guste din dulcéti'a granitiei. (Ref.)

***) E adevératu, ca Romániu se mai privescu inca totu cá patriu in patria? si usucapiu pentru ei este numai o chimera? Candu voru resultá drepturi egale dupa legile patriei si pentru Románi? (Ref.)

1) Multumirea maiestatica pentru servitiul facutu atata imperiului intregu, catu si patriei comune,

2) Sa se intinda si asupra acestoia darile asemenea ca pre ceialalti conlocuitori din patria,

3) Sa i se impartia tote fondurile comunale, infiintanduse acestea ori si cumu, si numai Capitalele pupilare sa se transpuna administratiunei politice, si

4) Comunitatiloru din teritoriulu regimenteloru romane sa li se conceda folosirea muntiloru revindicati si de aici inainte, — alu caroru venitu anualu, ca si fondulu din acest'a infiintiatu, s'au hotaritu din partea poporului ca unu fondu indivisibilu spre infiintierea scololoru populare pentru cultur'a si prosperarea posteritateri sale.

Candu nu aru suna susatinsele prescriptiuni maiestatiche asiá de chiaru si de apriatu in favorea fostiloru granitari, si candu asiú poté crede ca si acuma dupa ce amu intratu in sistem'a constitutionala, volnicia natiuniloru privilegiate de mai nainte aru mai poté ave locu, asiú desperá si eu cu totul; insa crediendu tare, ca la unu munte neresturnaveru, la amorea de dreptate a Maiestateri Sale prea bunului nostru Imperatu Franciscu Iosifu I., nu-mi vine inca a crede acestei faime si ca sa se póta intempla o asiá mare nelegiúire — adeca sa se póta cineva judeca la perderea proprietatii fara sa fia intrebatu s'au admoniatu de a-si defendá dreptulu sub sceprulu Maiestateri Sale. —

Unu veteranu din esistatulu regimentu de granitia romanescu antaiu. —

Din Bucovin'a, de langa momentulu lui Stefanu celu mare, Ianuariu 1864. Professorii dela institutul teologicu din Cernauti, catechetii dela gimnasiulu din Cernauti si Suceav'a, catechetii si directorii preoti dela scolele normale natiunale, cei doispredece protopopi, catu si cei mai de frunte preoti de tíera, au capetatu in díele din urma urmatorea scrisore dela ordinariatulu episcopescu din Cernauti:

Spre a dá innaltulu guvernulu de statu o parere fundata in privintia mai multoru intrebatuni cardinale ale bisericei nóstre, mi-i aminte, a deveni la eunoscintia apriata a convictiuniloru si rezultatelor cugetarei si cercetarei barbatoru de sciintia bisericesca, ce suntu in rendulu antaiu conchiamati a deslegá asemenea intrebári, catu si a sierbitoriloru altariului, ce stau in fruntea preotímei de tíera, aeele convictiuni si rezultate a le apretia conformu obieptului si a le apleca.

Intrebatuniile acestea suntu:

1) Care-i conceptulu autenticu si adeveratu alu autonomiei bisericei gr. or. pe bas'a asiediaminteloru pusitive seau pe bas'a istoriei bisericei nóstre in singuratecele tieri gr. or., peste cari obiepte se intinde autonomia acest'a, seu ce drepturi se deducu dintréns'a pentru biserica, si ce margini are ea in statu fatia cu maiestatea statului?

2) In ce sta fiintia bisericei dupa asiediamintele si istoria bisericei nóstre, cine-i chiamatu a luá parte la sínóde in poterea marturielor de susu, si peste cari obiepte an ele a se intinde?

3) Cari suntu organele chiamate, dupa marturiiele asiediaminteloru si istoriei bisericei gr. or., a administrá áverea bisericei acesteia, si afla-se dupa marturiiele acestea, organe administrative pentru dens'a, cari sa se póta privi seu trebuie sa se privesca ca canonesce chiamate la administrare?

4) Din cati si din cari medulari are se steie colegiulu asiedintiei (Beirath) episcopului diecesanu dupa asiediamintele seau dupa istoria bisericei nóstre, care cercu de afaceri are asiedintia acest'a, si cumu are sa fia organisata dupa asiediamintele seau dupa istoria bisericei nóstre?

5) Din câte si din cari persóne sta personalulu bisericescu si episcopescu de astantia la bisericile gr. or. catedrale seu mitropolitane dupa singuratecele prescripte bisericesci seu dupa marturi'a istoriei in tierile gr. or.?

6) Potu fi asiedintii (Beiräthe) episcopesci atinsi subu 4, fara scadere pentru negótiiele sale de asiedintia, intr'un'a si medulari permanenti ai personalului bisericei catedrale episcopesci, si fost-au ei astfelu dupa marturi'a istoriei?

Cari schimbári aru fi de doritu pe bas'a celoru 6 premise de nainte in constituítionca esterna a bisericei gr. or. in Bucovin'a formata in timpul de fatia dupa planulu de regulamentu din anulu 1786, ca sa corespunda in tota privintia totocmirile bisericei acesteia legiloru canonesce, prescriptelor bisericesci si istoriei bisericei?

La tote punctele acestea dorescu eu, ca sa se citeze din cuventu in cuventu asiediamintele canonesce respectivo si e-

misele bisericesci, si sa se insemne lunga acelea, catu si lunga datele istorice de citatu isvorulu, de unde s'a luat, adeca „titulu si pag. cartii.“

Acolo, unde unele din intrebatuniile atinse se afla acumu desfasurate si intemeiate de ajunsu in „dorintiele dreptu-credintiosului cleru din Bucovin'a“ indreptate, cátra naltulu guvernulu de statu, este de trebuintia numai a se referi la locurile respective ale dorintieloru acestor'a.

Cucernicia Ta se intielege ca vei recugeta, catu-i de cumpanitoare desfasuratiunea intrebariloru acestoru cardinale ale vietiei nóstre bisericesci redimata pe fundamintele cele tari ale legiloru si istoriei bisericesci, eara nu pe placulu individualu si pe ideale subiective; din care cauza amu dóra numai catu a-mi respica dorintia deosebita, a Te face pe Cucernicia Ta ca sa Te apuci de responsulu intrebatuniloru atinse cu tota ingrijirea si osteneia, a Te supune elucratiunei obiectuluiu catu de curendu si a indrepta elaboratulu celu multu pana intr'a 15/27 Februariu a. c. cátra persón'a mea (ordinariatu), si adaugu, ca eu insumi suntu legatu de terminulu acest'a, de aceea nici nu-lu potu indelunga nice intr'unu casu.

Cernautiu in 9/21 Ianuariu 1864.

Eugen m. p.

(D. Corespundinte, carui'a multiaminu multu pentru aceste comunicate, promite a ne impartasi si rezultatulu acestoru cercetári preá importante, — pentru care-lu rogámu in interessulu intregului nostru publicu. Red.)

Varietáti si noutáti de dí.

(Rectificare personala.) Multu Onorate Domnule Redactoru! Mai multe sciri autentice din Comitatu Hunedórei, cumca eu asiú fi urditorulu articulului datu in Nr. 4 alu „Tel. Rom.“ asupra Dlui Olteanu si a acelei persóne bisericesci din cerculu Iliei, me silisecu a respinge astfelu de suspiciuni, cari aru aduce pre superiorii Comitatuului la cugetare, ca eu me ocupu prin jurnale cu afacerile comitatense. — Binevoiti dara, multu onorate Domnule Redactoru! a pune aceste renduri in colónele multu stimatei Domniei-Vóstre foi, spre a se risipi aceste sciri false.

Ambrosiu Bersanu m. p. Juristu.

(Unu focu infricosiatu.) In Santjago (Americ'a) se serba in anulu acest'a serbatorea cea noua a „conceptiunei celei nemale a Mariei“ cu pompa mare. Catedral'a cetáti stralucia in flori si lumini, si era plina indesuita de ascultatori prin tote unghiurile. Din negrija unui servitoriu se aprinse o flóre la icon'a Maicei Preacurate si eu repejune mare cuprinse frantarivlu si bolt'a bisericei. Credinciosii, cari la inceputu credusera, ca foculu se va stinge prea usioru, acum incepará a cunoíce ca e periculu, se radicara inspimentati si alergara cu iutiela infricosiata cátra usi. Din nefericire insa numai un'a usia era desehisa, cáci cele doue usi laterale se inculasera in anii trecuti; numai putini potara scapa pe usia principala si prin doue usitice dela altariu; cei mai multi se adunasera si se indesuisera langa usia, inclestandu-se unii intr'altii ca unu ghiemu, incatu nu se mai puteau misca. Intr'aceea inlantrulu bisericei resuna de vaiete si títete infricosiate; cáci foculu cuprinsese boltitura de lemn, si policandrele si candelile cadeau pe ómeni si le aprindeau hainele. La usia bisericei multi perira calcati de ceialalti, seau arsi de flacari si innadusiti de fumu. Cei dinafara le intindeau máni si funii pentru de a-i scapa; insa era cu nepótiintia, cáci la acest'a aru fi trebuitu o potere mai pre susu de ómenesca. In câteva momente biserica intréga era o mare de focu; ómeniloru li se aprinsera hainele si perulu; curendu esi flacaria ca o limba de sierpe pe usia bisericei si arse pre toti cei de fatia. Apoi se aprinse si cadu si turnulu, acoperindu cu ruinele si clopotele seale pre cati ajunse. Potolindu-se in fine foculu, mortii zaceau ca snopii pe câmpuri in lungulu si n latulu bisericei, unde i apucase mortea. Numerulu mortiloru trece preste doue mii, si mai nu este casa in tota cetatea, carea sa nu fia perdutu pre cine-va in acesta scena infioratore, ba unele case s'au stirpita de totu. Jalea si fura poporului asupra preotiloru, (dintre cari unulu mai cu seina facuse pre miterile a-i tramite epistole cu bani, adresate de adreptulu cátra Maic'a Preacurata, si a umple biserica cu lampe, veluri (fachiote), curuni de flori etc. e nemarginita. —

Tribun'a romana, din Iasi, ce nectase a esti din 27 Martiu 1862, spre bucuria totororu Romaniloru, va repara totu sub re. dactiunea d. Nicolau Ionescu, professoru de Istoria universalá la universitateá din Iasi. I urámu din inima celu mai bunu succesu si o salutámu cu bucuria intr'unu tempu, ce reclama atatu de impetuosu capacitatea si inim'a filorú Romaniei!

(Banuti lui Petru.) Intre credinciosii bisericei rom. cat. esista o colecta, carea se face pentru Papa si se chiama banutiulu (obolulu, filerulu) lui Petru. Acesta colecta din 13 Augustu

1863, până'n 20 Ian. 1864 aduse 600,000 scudi romani, adica 3,225,780 franci. Ce potu face banutii!

Lefile professoriloru gimnasiali din Beiusiu, din munificența D. Episcopu Selagianu, se'maultăra cu câte 100 f. asiá încátu de aici in colo voru fi de câte 600.

(Comerciu cu ghiatia.) Muntii de ghiatia din Svizzer'a, cari pân'acumu se preliuia numai că frumsetie a naturei, acumu se'n-trebuintieța și că cameri de ghiatia. In anulu trecut se voru fi caratu la Parisu 10-12,000 măji de ghiatia, și taiatorii, carausii s. a. sa fia avutu castigu fôrte bunu.

(Negotiulu Engliterei cu dintii de Elefantu.) Engliter'a strica pe anu câte unu millionu de punti dinti de elefantu asiá încátu numerulu elefantiloru omoriti pentru ea, socotinduse dintii de câte 60 de punti, face 8333. Suntu in sa dinti și de câte 70, 80, 100, ba dōue și trei sute de punti, și acestia numai dela elefantii tineri; ear dela elefantii bețrâni s'au gasitu dinti și de câte 800 de punti. —

Prospectu politicu.

Tōta politic'a se invârte acumu prelanga cestiunea dano-germana. De candu au inceputu in sa lupt'a, vocea diplomatiei o potemu audi numai din candu in candu.

Despre Austri'a și Prussi'a aduce „Leipziger Zeitung“ scirea, ca aru fi incheiatu o conventiune, prin carea se obligu amendōne poterile a garantă: și adeca Prussi'a Veneti'a pentru Austri'a, ear Austri'a anexarea Schleswig-Holsteinului la Prussi'a. Scirea acest'a, și dēca e apocrifa, e destulu de apta de a dá o dovada despre supositionile statelor mici nemtiesci, despre cele dōue poteri mari ale loru. — Diuarele franceze invinuiescu mai tōte pe Angli'a la tōte câte se in-templa acumu in Schleswig-Holstein. Cu tōte acestea regimulu francesu nu va sa se amestece, séu sa mai pasiēsca spre a dá lunei cauza sa dica iarasi, ca va sa se faca judecatoriu, ci va padî neutralitate a cea mai stricta, chiaru și atunci, candu Angli'a aru sarî cōmâna armata spre ajutoriulu Daniei. Asiá scrie unu corespundinte din Parisu alu Gazetei de Coloni'a. Despre Franci'a cea nevinovata in sa se dice ca pe sub mâna agita la curtea din Stocholm, spre a pune pe Swedi la cale, că se tramita unu corpu de armata intr'ajutoriulu Danesiloru. Angli'a de și e provocata de regin'a a se padî in desbaterile ei parlamentarie de presentu, de tōta politic'a esteriōra, totusi dūpa depesiele din Londonu dela 4 Februaru n. vedemu ca nu e indiferinta, și Carl Russel se mira fôrte de purtarea Austriei conservative. Acestu lordu in siedinti'a din numit'a dî se plange și asup'r'a unei depesie ambigue din partea celoru dōue puteri mari nemtiesci; espune, ca Daniei Angli'a nu aru fi promis ajutoriu materialu, termina inse cu cuvinte fôrte insemnate; „viitoriulu e inca nesciutu.“ Mâne poimane se pōte dar, sa audîmu, ca Anglii in adeveru plēca catra Dani'a și se pōte că și Svedii sa faca asemenea. Atunci incuratur'a e gat'a, dar numai inceputa, pentruca vulcanii mai suntu.

Sa audîmu ce ne spune Botschafter din Turinu „Botschafter“ dice: „In siedinti'a din 29 Ianuaru s'au tinutu in svatu ministeriulu italianu - incredibile! — despre unu protestu energicu din partea Italiei contr'a Austriei, pentru in-armorile ce cēsta din urma le continua ne intreruptu in Veneti'a. Cu deosebire se plāngu Italianii asup'r'a intarituriloru estin-se pâna pe pamentulu neutralu dela Peschier'a. Not'a in privinti'a acest'a au fostu 1½ septemana spre vedere séu aprobare in Parisu și apoi iar inapoi. Decisiunea facuta in consiliulu ministriloru sub presiedinti'a regelui resultă intr'acolo, că not'a acest'a fāra intardiēre sa se tramita la Vienn'a.“

Despre alte părți ale Europei tacu diuarele de astadata.

Din câmpulu de lupta. Impartasîmu dūpa H. Z. etc. S. B. ca Danii au parasitu cetatea Schleswig și ca cortelulu generalu alu Austriaciloru e castelulu Gottorf. Danii si-au fostu parasitu positiunea. O alta depesia a acelu diuaru ne spune, ca din Lottorf sau inceputu persecutarea Daniloru prin hussari și artileria sub comand'a lui Gablenz. La Oversee uniti cu brigad'a lui Nostiz au avutu persecutorii o lupta cu Danii. Danii sau luptatu cu cerbicosia, trupele austriace de admiratu. Ceste din urma au castigatu 6 tunuri, care cu munitiune și armaturi, si au facutu 200 de prinsi. Colone-lulu și vicecolonelulu de la reg. de inf. Belgiu suntu raniti de mōrte.

Depesie mai nōue din Vienn'a spunu, ca Danesii au parasitu positiunea loru cea tare dela Danewirk, relasandu 64 tunuri batute cu cuie. Faptulu e neesplicabilu; se vede, ca politic'a au tiesutu aici fire secrete, care in sa câtu de cu-rendu voru veni la lumina.

Nr. 75—1 Publicare de concursuri.

Prin acest'a se deschidu pâna 'n 29 Februaru a. c. ur-matōrele concursuri:

Redactoru respundiatoru **Zacharia Boiu.**

1. In urmarea intimatului consiliulu din 30 Decembre 1863. Nr. 86,844. la statiunea invetiatorēsca din Sarcera romana, inzestrata cu emolumentele anuale de 80 f., 4 jugere de aratura, ½ jugeru de gradina, 26 chible (galete) de grāu, 10 galete de cucuruзу, 10 galete de ordiu, 30 p. de sare, 10 p. de lumini, 1 porcu de 2 ani, 2 stânjini de lemne și 6 stângeni de paie.

2. La supplit'a invetiatorēsca din Drinov'a, inze-strata cu emolumentele anuale de 42 f., 1³³³ jugere de livade, ½ jugeru de gradina, 6²/₃ galete de grāu, 13¹/₂ galete de cucuruзу, 33¹/₃ p. de sare, 66²/₃ p. de clisa, 8¹/₂ p. de lumini, 5¹/₃ stânginu de lemne și cortelu liberu.

3. La statiunea invetiatorēsca din Cheveresiulu mare, inzestrata cu emolumentele anuale de 90 f. v. a., 2 jugere de aratura, 1 jugeru de gradina, 20 galete de grāu, 20 galete de cucuruзу, 40 p. de sare, 100 p. de clisa, 15 p. de lumini, 8 stânjini de lemne și cortelu liberu.

4. La statiunea invetiatorului de fetitie din Lipov'a, inzestrata cu emolumentele anuale de 262 f. 50 xr. v. a., 30 galete de grāu, 14 stânjini de lemne și cortelu liberu.

Deci dara doritorii de a cuprinde vreunulu dintr'aceste posturi pâna la numit'a dî (dechilinu pe fiecare statiune) au de a substerne acestui Consistoriu diecesanu concursurile sale cuviinciosu timbrate și provezute cu estrasulu de bo-tezu, cu adeverinti'a despre sciintiele absolute, despre ser-vitiulu de pâna aci și despre portarea sea morala și politica.

Din siedinti'a Consistoriala scolastica tinuta in Timisiōr'a in 16 Ianuaru 1864.

Imprumutulu de statu alu Marelui-Ducatu Baden.

Sortirea in 29 Februaru 1864.

Castigurile principale suntu:

f. 40,000; 35,000; 15,000; 10,000; 5000, 4000, 2000 pâna la 47 f.

O sorte pentru sortirea de mai susu consta 1 f. v. a.
3 sorti „ „ „ constau 10 f. „ „
7 „ „ „ „ „ 20 f. „ „

Comisiuni sa binevoiēsca a se tramite câtu mai cu-rendu pelānga alaturarea taxei directu la subscrisulu, pentru care indata se voru tramite promptu franco sortile, precum și dūpa sortire list'a.

Negotiulu de banca și de cambie:

L. Steindecker-Schlesinger,
in Frankfurt a. M.

Mai adangu, ca'n tempulu din urma prin midilocirea mea s'au castigatu sorti insemnate.

Nr. 74—3

Preturile de piatia

din Sabiiu, Marti in 28 Ian. (9 Febr. 1864.)

	fl.	xr.
Grāulu de frunte, galēt'a nemt. (Metzen) *)	3	73
„ de midilocu „	3	47
„ de cōda „	3	20
Secar'a galēt'a nemtiēsca (Metzen) *)	2	27
„ de midilocu „	1	20
„ de cōda „	2	13
Ovesulu de frunte, gal. nemt. (Metzen) *)	1	60
„ de midilocu „	1	53
„ de cōda „	1	47
Cucuruзуulu galēt'a nemtiēsca (Metzen) *)	2	20

*) 3 galete nemtiesci suntu 2 galete ardelenesci.

Burs'adin Vienn'a in 29 Ian. (10 Febr.) 1864.

Metalicele 5%	71 90	Actile de creditu	181
Imprumulu nat. 5%	80 05	Argintulu	119
Actile de banca	777	Galbinulu	5 72

Corespondintia. G. P. Vienn'a. Banii priimiti; cele dorite dispuse.

DD. abonanti vechi suntu rogati, a ne tramite impreuna cu abonamentulu și câte o adresa de pân' acum; ear cei noi, a ne insemnă cu acuratetia loculu locuintiei și post'a din urma.

Numeri dela 'nceputulu anului 1864. mai suntu putini.

Editor'a și tipariulu tipografiei diecesane.